

A. DREPT CIVIL ȘI PROCESUAL CIVIL

1. Respingerea cererii de deschidere a procedurii de adopție. Condiții speciale pentru a se trece peste consimțământul părinților

Denial of the application for reopening the adoption proceedings. Special conditions for overriding parental consent

Abstract

If the minors cannot be reintegrated into the family, with the father, whose behaviour endangers their lives, and the mother does not have housing conditions or financial resources to take care of raising the two minors, but wishes to keep in touch with them, being interested in their life and existence, the adoption procedure cannot be opened. The court must take into account the reasons attributable to the parents, the real possibilities of identifying an adoptive family, whether the minors belong to the category of hard-to-adopt children and whether the foster carer, who would have priority in the adoption proceedings, wishes to do so.

Rezumat

Dacă minorii nu pot fi reintegrați în familie, la tată, al cărui comportament pune în pericol viața acestora, iar mama nu are condiții locative și nici resurse financiare, pentru a se ocupa de creșterea celor doi minori, însă dorește să păstreze legătura cu ei, fiind interesată de viața și de existența lor, nu se poate deschide procedura de adopție. Instanța trebuie să aibă în vedere motivele imputabile părinților, posibilitățile reale de identificare a unei familii adoptatoare, dacă minorii fac parte categoria copiilor greu adoptabili și dacă asistentul maternal care ar avea prioritate în procedurile de adopție, dorește să facă acest demers.

- Legea adopției nr. 273/2004: art. 8 alin. (1) și (2), art. 28, art. 3
- Cod de procedură civilă: art. 463

(Trib. Argeș, s. I civ., dec. nr. 235 din 10 mai 2021, trimisă, în rezumat și cu comentariu, de **jud. Andreea Monica Prunaru**)

Reclamanta D.A în contradictoriu cu intimații I.I. și I.L., a formulat cererea de încuviințare a deschiderii procedurii de adopție pentru minorii X, născut la data de 07.05.2012 și Y, născut la data de 09.10.2013.

În motivare, se arată că prin decizia civilă nr. 2965/20.06.2019 Curtea de Apel Pitești a stabilit măsura plasamentului minorilor la asistentul maternal profesionist, că părinții nu au cerut reintegrarea în familie, iar în prezent I.L. este despărțită de tatăl minorilor, fapt pentru care a părăsit domiciliul și s-a mutat la concubinul său, al cărui nume nu a dorit să-l dezvăluie. Cei doi părinți au fost informați cu privire la locul unde se execută măsura de protecție, a condițiilor în care se pot menține relații personale cu minorii, de existența la nivel local a serviciilor de suport, precum și asupra posibilităților legale de sprijin material și financiar sub formă de prestații financiare - Rapoarte de consiliere privind reintegrarea minorului în familia biologică nr. [...] și Rapoarte de consiliere a familiei biologice nr. [...]. Nu au fost identificate rude care să se ocupe de cei doi copii. Interesul suprem al copilului se regăsește în cadrul unei familii cu părinți care pot asigura o educație și îngrijire corespunzătoare. Legea adopției instituie termene precise în care un copil poate deveni adoptabil, aplicabile în speța de față. Cererea s-a întemeiat pe dispozițiile art. 28 din Legea nr. 273/2004.

Examinând cererea prin prisma probelor tribunalul retine următoarele:

Minorul X, născut la data de 7.05.2021, în C., județ Argeș este fiul lui I.I. și I. L. Minorul Y, născut la data de 9.10.2013, în C., județ Argeș este fiul lui I.I. și I. L. Prin decizia civilă nr. 2965/20.06.2019 a Curții de Apel Pitești s-a stabilit plasamentul celor 2 minori la asistentul maternal, reținându-se că tatăl și fratele cel mare au provocat agresiuni copiilor, i-au lovit și i-au ars cu țigara. Minorul X este încadrat în grad de handicap mediu, conform certificatului nr. 1272 din 22 decembrie 2020 eliberat de Comisia pentru protecția copilului Argeș. Potrivit scrisorii medicale eliberate de doctor B.-medic primar psihiatru, copilul este diagnosticat cu perturbare a activității și atenției, retard mintal, deficiență semnificativă a comportamentului, tulburări, dezinhibiție față de anturaj în copilărie, neliniște și agitație, necesitând tratament. Y este, de asemenea, încadrat în grad de handicap mediu diagnosticul fiind același. În prezent, la recomandarea doctorului psihiatru, ambii copii urmează tratament medical, sprijin pentru recuperare la cabinetul de logopedie și psihologie, fiind înscriși la școală, în clasa 0, cu rezultate satisfăcătoare. Asistentul maternal profesionist lucrează foarte mult cu ei, deoarece reține informațiile cu greu. Din caracterizarea întocmită de asistentul maternal profesionist L.I., rezultă că minorul X este un copil mai supărăcios, care are foarte multă energie și îi place să fie în centrul atenției. Minorul nu este mofturos la mâncare, îi plac dulciurile și prăjiturile, este sociabil, își face cu ușurință prieteni, iar în ceea ce privește limbajul, prezintă dificultăți în vorbire, urmând tratament de specialitate. Y este un copil sociabil, dornic să primească afecțiune, nu este un copil pretențios, fiind liniștit emotiv și care se integrează în colectivitate.

Potrivit art. 28 din Legea nr. 272/2003, un copil poate deveni adoptabil dacă după instituirea măsurii de protecție specială au trecut 6 luni și părinții firești, precum și rudele până la gradul IV ale acestuia nu pot fi găsite sau nu colaborează cu autoritățile în vederea realizării demersurilor pentru reintegrarea sau integrarea lui în familie. Planul individualizat de protecție al minorilor a fost revizuit, având stabilit ca finalitate adopția internă.

Tribunalul apreciază că nu sunt îndeplinite aceste condiții, deoarece mama copiilor nu si-a exprimat consimțământul la deschiderea adopției, i-a vizitat pe minori, atât cât a putut, prin prisma posibilităților materiale și a contextului epidemiologic al anului 2020. Mama copiilor nu mai locuiește în domiciliul unde a stat familia, mutându-se pentru o perioadă de timp la mama sa, iar ulterior la o altă adresă.

Este adevărat că reintegrarea în familia naturală la tată, nu este posibilă, dat fiind comportamentul acestuia care pune în pericol minorii, dar și condițiilor improprii în care locuiește. Totodată, mama nu are venituri suficiente pentru a-și îngriji copiii și nu are o locuință stabilă, însă situația socio-economică nu poate reprezenta, singură, fără alte elemente, motiv pentru deschiderea adopției. Intimata dorește să păstreze legătura cu

minorii, nu este de acord să devină adoptabili și încearcă să se redreseze financiar pentru a-i reintegra. Pe de altă parte, cei 2 minori fac parte din categoria celor greu adoptabili, se simt bine în familia asistentului maternal, unde pot păstra legătura cu mama, iar asistentul nu dorește să îi adopte.

Prin urmare, tribunalul raportat la art. 28 din Legea nr. 273/2004, apreciind că nu sunt elemente care să conducă la suplinirea consimțământului mamei copiilor, reținând că ea dorește să păstreze legătura cu minorii și poate realiza acest lucru, prin menținerea plasamentului la asistentul maternal, va respinge cererea de deschidere a procedurii de adopție.

Comentariu

Pentru deschiderea adopției, părinții trebuie să își exprime consimțământul, planul individualizat de protecție să aibă ca finalitate adopția internă și să fie îndeplinite condițiile prevăzute de art. 28 din Legea nr. 273/2004. Însă, în aplicarea art. 28, în practică s-au ivit multe situații diferite, iar atunci când, în grija unui părinte, copiii nu pot fi lăsați, pentru că există dovezi certe la dosar, se va analiza situația celuilalt părinte. Dacă mama, așa cum este cazul în speță, nu are resurse financiare și nici locuință în care să se ocupe de creșterea celor doi minori, nu ne situăm în cazul prevăzut de art. 28 alin. (1) lit. b) (*după instituirea măsurii de protecție specială, au trecut șase luni și părinții firești în grija cărora minorul nu a putut fi lăsat din motive imputabile părinților, nu colaborează cu autoritățile în vederea realizării demersurilor pentru reintegrarea copilului*).

Neformularea unei cereri de integrare în familie, în termenul de 6 luni nu este imputabilă mamei. Relevante în speță sunt două aspecte: 1) mama a colaborat cu autoritățile, i-a vizitat pe minori, a păstrat legătura cu ei permanent, atât prin telefon cât și prin vizite în contextul de pandemie existent; 2) nu au existat opțiuni reale de adopție, pentru că cei doi minori având handicap și o situație medicală specială, fac parte din categoria copiilor greu adoptabili, iar asistentul maternal care a fost informat de începerea demersurilor de adopție a arătat că nu achiesează la acest demers, nefiind de acord să adopte, ci doar să îi mențină în plasament.

2. Copiii și tinerii cu cerințe educaționale speciale, beneficiari ai dreptului prevăzut de art. 129 alin. (3) din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului

Children and young people with special educational needs, beneficiaries of the right provided for in Art. 129 para. 3 of Law no. 272/2004 on the protection and promotion of the rights of the child

Abstract

In the systematic interpretation of the provisions of Article 51 para. 2 of Law no. 1/2011 and Art. 129 para. 1 and 3 of Law No. 272/2004, the Court found, first of all, that the social assistance granted to a child with special educational needs must be equal to that granted

to a child in respect of whom a social protection measure has been taken, even if no such measure has been taken in respect of that child. Secondly, it was held that where a child with special educational needs is also classified as disabled or is infected with HIV or has AIDS, he or she must benefit from the 50% increase in the rights conferred by the first paragraph of Article 129 of Law No 272/2004 in accordance with the third paragraph of the same article, even if, on the one hand, the disability is not HIV/AIDS or, on the other hand, although infected with HIV or having AIDS, the child is not classified as disabled.

Rezumat

În interpretarea sistematică a dispozițiilor art. 51 alin. (2) din Legea nr. 1/2011 și ale art. 129 alin. (1) și (3) din Legea nr. 272/2004, Curtea a constatat, în primul rând, că asistența socială acordată unui copil cu cerințe educaționale speciale trebuie să fie egală cu cea acordată unui copil față de care s-a luat o măsură de protecție socială, chiar dacă nu s-a luat o astfel de măsură față de el. În al doilea rând, s-a reținut că, atunci când un copil cu cerințe educaționale speciale este și încadrat într-un grad de handicap ori este infectat cu HIV sau bolnav de SIDA, trebuie să beneficieze de majorarea cu 50% a drepturilor conferite de primul alineat al art. 129 din Legea nr. 272/2004 conform celui de-al treilea alineat al aceluiași articol, chiar dacă, pe de o parte, handicapul nu este HIV/SIDA sau, pe de altă parte, deși este infectat cu HIV sau bolnav de SIDA, copilul nu este încadrat în grad de handicap.

- Legea nr. 1/2011: art. 51 alin. (2)
- Legea nr. 272/2004: art. 129 alin. (1) și (3)

(C. Ap. Pitești, s. a II-a civ., de cont. adm. fisc., dec. civ. nr. 542/R-Cont din 20 mai 2021, trimisă, în rezumat și cu comentariu, de **jud. Elena-Maria Sima**)

Reclamantul, prin reprezentant legal a solicitat:

– obligarea *Consiliului Județean* să acorde drepturile de care beneficiază copilul în cauză, constând în sume de bani pentru nevoi personale, precum și majorarea cu 50% a acestor drepturi pentru anul școlar 2016-2017; alocație de hrană pentru zilele de weekend, vacanțe, sărbători legale, precum și majorarea cu 50 % a alocației de hrană pentru anul școlar 2016-2017; majorarea cu 50 % a sumei pentru cazarmament, îmbrăcăminte, încălțăminte, materiale igienico-sanitare, rechizite, manuale, transport, materiale cultural sportive, în raport cu anul școlar 2016-2017, conform art. 129 alin. (3) din Legea nr. 272/2004; plata dobânzii legale pentru sumele datorate, pana la achitarea integrală; actualizarea cu indicele de inflație;

– obligarea *Unității Administrativ Teritoriale* să acorde drepturile de care beneficiază copilul în cauză, constând în: sume de bani pentru nevoi personale, pentru anii școlari 2017-2018 și 2018-2019 și pe viitor precum și majorarea cu 50% a acestor drepturi; alocație de hrană pentru zilele de weekend, vacanțe, sărbători legale, precum și majorarea cu 50 % a alocației de hrană pentru anii școlari 2017-2018, 2018-2019 și pe viitor; majorarea cu 50 % a sumei pentru cazarmament, îmbrăcăminte, încălțăminte, materiale igienico-sanitare, rechizite, manuale, transport, materiale cultural sportive, în raport cu anii școlari 2017-2018, 2018-2019 și pe viitor, conform art. 129 alin. (3) din Legea nr. 272/2004; plata dobânzii legale pentru sumele datorate, pana la achitarea integrală; actualizarea cu indicele de inflație.

Ambii părți au depus întâmpinare, aceștia solicitând a se respinge cererea. Pârâtul Consiliul Județean a invocat excepția prescripției dreptului la acțiune, excepția lipsei

capacității sale procesuale de folosință, excepția nulității cererii de chemare în judecată, excepția lipsei calității sale procesuale pasive – pentru drepturile solicitate în perioada 01.01.2017 până în anul 2019 sau pe viitor și excepția tardivității acțiunii, în raport de prevederile art. 11 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004. Pârâtul Unitatea administrativ-teritorială a considerat, în esență că, potrivit art. 129 alin. (3) din Legea nr. 272/2004, majorarea cu 50% se aplică pentru copiii și tinerii pentru care s-a stabilit o măsură de protecție specială, care se află în una din situațiile menționate de acest text legal – copii cu handicap, infectați cu HIV sau bolnavi de SIDA.

Prin Sentința civilă nr. 210 din 19 iunie 2020, Tribunalul Argeș a respins excepțiile invocate și a admis acțiunea în parte, obligând pe pârâtul Consiliului Județean să plătească reclamantului, prin reprezentant legal, conform art. 129 alin. (3) din Legea nr. 272/2004, sumele corespunzătoare, majorate cu 50%, a drepturilor acordate reclamantului conform art. 51 alin. (2) din Legea nr. 1/2011, pentru anul școlar 2016-2017, împreună cu dobânda legală aferentă acestor sume, calculată de la data de 26.11.2019 și până la plata efectivă. La fel, pentru anii școlari 2017-2018 și 2019-2019, a fost obligat pârâtul Unitatea administrativ-teritorială să plătească reclamantului, prin reprezentant legal, conform art. 129 alin. (3) din Legea nr. 272/2004, sumele corespunzătoare, majorate cu 50%, a drepturilor acordate reclamantului conform art. 51 alin. (2) din Legea nr. 1/2011, împreună cu dobânda legală aferentă acestor sume”.

Împotriva acestei sentințe au declarat recurs ambii pârâți.

Pârâtul Consiliul Județean, prin recursul său, a solicitat casarea hotărârii, iar în rejudecarea fondului, să se hotărască respingerea acțiunii, în principal, ca prescrisă, pentru perioada 19.09.2016-26.11.2016, urmare a împlinirii termenului special din Legea nr. 554/2004, ori a împlinirii termenului general, și, ca neîntemeiată, pentru perioada 27.11.2016-31.12.2016. Pentru perioada 2017-2019, a solicitat recurentul respingerea acțiunii ca fiind formulată împotriva unei persoane lipsite de calitate procesuală pasivă.

În motivarea recursului, s-a susținut că în mod neîntemeiat au fost respinse excepțiile invocate iar privind fondul cauzei, s-a susținut că greșit a fost admisă acțiunea față de Consiliul Județean Argeș întrucât, prin întâmpinarea depusă la fond s-a arătat că sumele de bani cuvenite au fost calculate și majorate cu 50%, potrivit dispozițiilor legale; a mai susținut recurentul și că magistratul fondului a acordat respectivele drepturi și pentru zilele de weekend, vacanțe și sărbători legale.

Pârâtul Unitatea administrativ-teritorială, prin cererea sa de recurs, a invocat motivul de casare prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 8 C. pr. civ., în dezvoltarea căruia a expus criticile ce urmează: în mod greșit a fost obligat la plata sumelor pretinse de reclamant, câtă vreme, conform atribuțiilor legale, are doar obligația de a asigura fondurile necesare plății, iar nu obligația de a plăti drepturile afirmate; în interpretarea sistematică a dispozițiilor art. 129 alin. (1) și 3 din Legea nr. 272/2004 și ale art. 3 alin. (1) și art. 5 din H.G. nr. 564/2017, rezultă că, prin aceste norme, nu s-a instituit posibilitatea copiilor și tinerilor cu cerințe educaționale speciale de a beneficia de același drepturi ca și copiii/tinerii față de care s-au adoptat măsuri de protecție socială; în fine, a considerat recurentul că nu trebuia obligat la daune interese, având în vedere că nu poate fi obligat nici la plata sumelor mai sus menționate, în condițiile dispozițiilor legale aplicabile în materie.

(...)Examinând sentința atacată, față de criticile formulate și de dreptul aplicabil, Curtea a constatat ca nefiind fondate recursurile declarate de pârâți.

Privind recursul Consiliului Județean, cu prioritate au fost analizate criticile referitoare la soluțiile asupra excepțiilor invocate, încadrabile la art. 488 alin. (1) pct. 5 C. pr. civ., instanța de recurs reținând că în mod legal au fost respinse excepția prescripției dreptului la acțiune,

excepția tardivității introducerii acțiunii, excepția lipsei capacității de folosință, excepția lipsei calității procesuale pasive și excepția nulității cererii de chemare în judecată.

În continuare s-a constatat, contrar susținerii recurentului, că acțiunea a fost admisă numai în parte, și anume *numai în ceea ce privește majorarea de 50% la care se referă art. 129 alin. (3) din Legea nr. 272/2004*, iar în contradictoriu cu Consiliul Județean, acțiunea s-a admis *numai pentru majorarea cuvenită în anul școlar 2016-2017*, recurentul însuși invocând lipsa calității sale procesuale pasive doar în ceea ce privește pretențiile afirmate pentru perioada 01.01.2017 – 2019 și pentru viitor, astfel că trebuia să se rețină că nu a infirmat susținerea reclamantului potrivit căreia acesta nu a beneficiat, în perioada în urmă menționată, de majorarea solicitată prin acțiune. Recurentul Consiliul Județean consideră că acțiunea a fost admisă în tot, și anume că a fost obligat să efectueze plata drepturilor solicitate și pentru zilele de vacanță școlară, weekend și sărbători legale. Însă, nici dispozitivul sentinței, și nici considerentele acesteia, nu redau o astfel de soluție, iar dacă recurentul apreciază necesară o eventuală lămurire a întinderii dispozitivului, trebuie să recurgă la procedura specială și exclusivă prevăzută de lege.

Privind recursul declarat de Unitatea administrativ-teritorială, Curtea a constatat, de asemenea, că nu este fondat. S-a reținut că acest pârât a fost obligat să plătească reclamantului, prin reprezentant legal, conform art. 129 alin. (3) din Legea nr. 272/2004, sumele corespunzătoare, majorate cu 50%, a drepturilor acordate reclamantului conform art. 51 alin. (2) din Legea nr. 1/2011, pentru anii școlari 2017-2018 și 2019-2019, împreună cu dobânda legală aferentă acestor sume, calculată de la data de 26.11.2019 și până la plata efectivă.

S-a constatat că recurentul pârât a criticat această soluție, pe de o parte, pentru că a fost obligat la plată, deși legea pune în sarcina sa doar obligația *de a asigura* fondurile necesare plății, iar pe de altă parte, pentru greșita aplicare de către prima instanță a dispozițiilor art. 129 alin. (1) și (3) din Legea nr. 272/2004, recurentul considerând că *reclamantul nu se încadrează* în categoriile de copii avute în vedere de aceste dispoziții.

Criticile s-au apreciat a fi nefondate. Astfel, s-a constatat că dispozițiile legale asupra cărora părțile au o interpretare divergentă sunt cele de la art. 129 alin. (1) și (3) din Legea nr. 272/2004, recurentul considerând că textul celui de al treilea alineat nu este aplicabil decât copiilor cu handicap care sunt infectați cu HIV sau sunt bolnavi de SIDA.

Însă, premisa juridică a dreptului solicitat de reclamant este art. 51 alin. (2) din Legea nr. 1/2011, reclamantul fiind un copil cu cerințe educaționale speciale, iar potrivit textului legal evocat, copilul cu cerințe educaționale speciale beneficiază de asistență socială, în formele enumerate de acest text, *în cuantum egal cu cel acordat pentru copiii aflați în sistemul de protecție a copilului*, astfel că, în raport cu aceste dispoziții legale, pentru a primi asistență socială în forma și cuantumul acordat copiilor față de care s-a instituit o măsură de protecție socială, *este suficient ca beneficiarul să facă parte din categoria copiilor și tinerilor cu cerințe educaționale speciale*.

Privind conținutul asistenței sociale acordate în temeiul art. 51 alin. (2) din Legea nr. 1/2011, s-a reținut că acesta include alocația zilnică de hrană, rechizite școlare, cazarmamentul, îmbrăcăminte și încălțăminte, iar conform art. 129 alin. (1) din Legea nr. 272/2004, copiii și tinerii pentru care s-a stabilit o măsură de protecție socială au dreptul la hrană, transport, materiale cultural-sportive, precum și sume de bani pentru nevoi personale, cuantumul sumelor necesare acordării acestor drepturi fiind majorat cu 50% în cazul copiilor cu handicap, infectați cu HIV sau bolnavi de SIDA.

Interpretând sistematic dispozițiile legale aplicate în cauză, Curtea a constatat, în primul rând, că *asistența socială acordată unui copil cu cerințe educaționale speciale trebuie să fie egală cu cea acordată unui copil față de care s-a luat o măsură de protecție socială*, ceea ce

înseamnă că un copil cu cerințe educaționale speciale trebuie să beneficieze de prevederile art. 129 alin. (1) din Legea nr. 272/2004, chiar dacă față de el nu s-a luat o măsură de protecție socială – plasament, plasament în regim de urgență ori supraveghere specializată, iar într-un al doilea rând, s-a reținut că, atunci când *copilul cu cerințe educaționale speciale este și copil încadrat într-un grad de handicap, ori este infectat cu HIV sau bolnav de SIDA*, trebuie să beneficieze de drepturile conferite de primul alineat al art. 129 din Legea nr. 272/2004 majorate cu 50%, pe temeiul alin. (3) al aceluiași articol.

În interpretarea Curții, al treilea alineat al art. 129 din Legea nr. 272/2004 cuprinde o *enumerare a categoriilor de copii care beneficiază de majorarea drepturilor conferite conform primului alineat al aceluiași articol*, aceste categorii fiind copiii cu handicap, pe de o parte sau, pe de altă parte, copiii infectați cu HIV ori bolnavi de SIDA. Pentru a se reține astfel, s-a avut în vedere că, potrivit Ordinului nr. 1306/1883/2016 pentru aprobarea criteriilor biopsihosociale de încadrare a copiilor cu dizabilități în grad de handicap, *faptul că un copil este infectat cu HIV ori este bolnav de SIDA nu determină, în mod automat, încadrarea sa în grad de handicap*, o astfel de încadrare fiind determinată de dizabilitățile determinate de aceste afecțiuni.

În acest context normativ, s-a considerat a fi dificil de validat interpretarea pârâților, întrucât s-ar ajunge la o restrângere nejustificată a domeniului de aplicare a dispozițiilor supuse interpretării și aplicării, excluzându-se acei copii care, *deși sunt infectați cu HIV ori sunt bolnavi de SIDA, în raport cu dizabilitățile constatate în urma evaluării, nu au fost, totuși, încadrați în grad de handicap*. S-a apreciat că interpretarea care corespunde scopului Legii nr. 272/2004 este cea enunțată, fiind avută în vedere și de către prima instanță, în sensul că beneficiul art. 129 alin. (3) din această Lege trebuie recunoscut categoriilor de copii enumerate în ipoteza acestui text și anume: copii cu handicap, oricare ar fi afecțiunea medicală ce a determinat încadrarea în grad de handicap și copiii infectați cu HIV sau bolnavi de SIDA, chiar dacă aceștia nu au fost încadrați în grad de handicap.

S-a apreciat că această interpretare este cea impusă de principiul interesului superior al copilului, principiu care, conform art. 2 alin. (4) din Legea nr. 272/2004, trebuie să prevaleze în toate demersurile și deciziile care privesc copii, întreprinse de autoritățile publice și de organismele private autorizate, *precum și în cazurile soluționate de instanțele judecătorești*, interpretarea enunțată fiind impusă și de prevederile art. 6 lit. l) din Legea nr. 272/2004, potrivit cu care interpretarea fiecărei norme juridice referitoare la drepturile copilului se face în corelație cu ansamblul reglementărilor din această materie.

În fine, s-a apreciat că această interpretare este impusă și de prevederile art. 7 din Legea nr. 272/2004, conform cărora drepturile prevăzute de prezenta lege sunt garantate tuturor copiilor fără nicio discriminare făcută pe criteriile acolo enumerate, *criterii ce includ și gradul și tipul unei deficiențe.(...)*

Raportat la considerentele expuse, în temeiul art. 496 C. pr. civ., Curtea a respins recursurile declarate de pârâți, ca nefondate în raport cu criticile formulate.

Comentariu

Problema de drept soluționată prin decizia redată, a fost discutată la Întâlnirea președinților secțiilor de contencios administrativ și fiscal ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Timișoara, 22-23 aprilie 2021, Curtea de Apel Timișoara. Conform Minutei acestei întâlniri, problema de drept a fost enunțată astfel: „5. *Titlul problemei de drept: destinatarii dreptului instituit de art. 129 alin. (3) din Legea nr. 272/2004; majorarea cu 50% a drepturilor cuvenite copiilor pentru care s-a instituit o măsură de protecție specială*

vizează exclusiv copiii cu handicap infectați cu HIV sau SIDA, sau toți copiii cu handicap? (Curtea de Apel Galați) – pag. 39;”

S-a constatat că, la nivelul Curților de Apel Galați și Suceava au fost identificate două opinii, existând practică neunitară în ceea ce privește modul de soluționare a acțiunilor prin care reclamanții, copii cu CES, prin reprezentanți, au solicitat acordarea drepturilor materiale ce se acordă copiilor cu handicap, instituționalizați în școli speciale, respectiv în Centrul Școlar de Educație Incluzivă Brăila, drepturi majorate cu 50% pentru fiecare copil.

Într-o primă opinie, s-a apreciat că, din analiza coroborată a art. 51 alin. (2) din Legea nr. 1/2011, H.G. nr. 1251/2005, art. 129 din Legea nr. 272/2004, rezultă că toți copiii și tinerii cu cerințe educaționale speciale, școlarizați în unitățile de învățământ special sau de masă, inclusiv cei școlarizați în alt județ decât cel de domiciliu, beneficiază de asistență socială constând în asigurarea alocației zilnice de hrană, a rechizitelor școlare, a cazarmamentului, a îmbrăcăminte și a încălțăminte *în cuantum egal cu cel pentru copiii aflați în sistemul de protecție a copilului* [art. 51 alin. (2) din Legea nr. 1/2001], iar pe de altă parte, în cazul copiilor cu handicap, infectați cu HIV sau bolnavi de SIDA, pentru care s-a stabilit o măsură specială, *cuantumul sumelor necesare acordării drepturilor prevăzute la alin. (1) se majorează cu 50% în raport cu sumele acordate* [art. 129 alin. (3) din Legea nr. 272/2004]. În cadrul acestei opinii s-a considerat că, atât timp cât cuantumul drepturilor cuvenite celor două categorii de copii trebuie să fie egale, iar reclamanții îndeplinesc condiția de a fi „copii cu handicap”, aceștia sunt îndreptățiți să primească și majorarea de 50% prevăzută de art. 129 alin. (2) din Legea nr. 272/2004.

În a doua opinie, majoritară, s-a arătat că dispozițiile art. 129 alin. (3) din Legea nr. 272/2004 se interpretează în sensul că *majorarea cu 50% în raport cu sumele acordate se referă doar la copiii cu handicap infectați cu HIV sau bolnavi de SIDA, și nu la toți copiii pentru care a fost stabilit un grad de handicap*. S-a arătat că, potrivit *Ordinului nr. 762/1992* pentru aprobarea criteriilor medico-psihosociale pe baza cărora se stabilește încadrarea în grad de handicap, în analiza gradului de handicap în sindromul imunodeficit cronic dobândit se acordă grad de handicap pentru infecția HIV, chiar dacă nu există alte afecțiuni care pot conduce la acordarea unui grad de handicap. S-a mai arătat și că, de asemenea, din interpretarea gramaticală a dispozițiilor art. 129 alin. (3) din Legea nr. 272/2004, rezultă faptul că *majorarea cu 50% în raport cu sumele acordate nu se referă la toți copiii cu handicap*, ci doar la cei infectați cu HIV sau SIDA, semnificația virgulelor nefiind aceea de a despărți elementele unei enumerații, ci de a grupa la un loc cuvintele având o structură explicativă extinsă care formează unități de înțeles și a le despărți de restul frazei. În această interpretare, s-a apreciat că, dacă intenția legiuitorului ar fi fost aceea ca majorarea cu 50%, prevăzută la art. 129 alin. (3) din Legea nr. 272/2004, să se aplice *tuturor copiilor cu handicap*, nu ar mai fi fost reluată între virgule mențiunea explicită „infectați cu HIV sau bolnavi de SIDA”. În cadrul acestei opinii s-a mai arătat că *art. 129 alin. (1) din Legea nr. 272/2004, privind protecția și promovarea drepturilor copilului, nu se referă la toți (...) copii și tinerii cu cerințe educaționale speciale (CES), ci doar la copiii și tinerii pentru care s-a stabilit o măsură de protecție specială*, precum și mamele protejate în centre maternale.

Opinia formatorului INM a fost în concordanță cu cea de a doua opinie, conturată ca fiind majoritară, în sensul că *majorarea cu 50% în raport cu sumele acordate prevăzută de art. 129 alin. (3) din Legea nr. 272/2004 se referă numai la copii cu handicap infectați cu HIV sau bolnavi de SIDA, și nu la toți copiii pentru care a fost stabilit un grad de handicap, respectiv la tineri*.

S-a argumentat astfel: Dispoziția de la art. 51 alin. (2) din Legea educației naționale nr. 1/2011, care prevede asistența socială constând în asigurarea alocației zilnice de hrană, a rechizitelor școlare, a cazarmamentului, a îmbrăcăminte și a încălțăminte *în cuantum egal*

cu cel pentru copiii aflați în sistemul de protecție a copilului, precum și de găzduire gratuită în internate sau centrele de asistare pentru copiii cu cerințe educaționale speciale din cadrul direcțiilor generale județene/a municipiului București de asistență socială și protecția copilului, pentru copiii și tinerii cu cerințe educaționale speciale, școlarizați în unitățile de învățământ special sau de masă, inclusiv cei școlarizați în alt județ decât cel de domiciliu, *are caracter general*. Art. 129 alin. (1) din Legea nr. 272/2004, privind protecția și promovarea drepturilor copilului, *are caracter special* și nu se referă la toți copii și tinerii aflați în sistemul de protecție a copilului sau la toți copii și tinerii cu cerințe educaționale speciale (CES), *ci doar la copiii și tinerii pentru care s-a stabilit o măsură de protecție specială*, astfel cum sunt definite la art. 59, respectiv, plasamentul, plasamentul în regim de urgență și supravegherea specializată, precum și la mamele protejate în centre maternale, după cum se arată expres în cuprinsul acestuia, în favoarea cărora există diferențe sub aspectul stabilirii cuantumului și întinderii beneficiilor stabilite.

S-a concluzionat, în acest context, în sensul că legiuitorul, având în vedere situația specială în care se află copiii și tinerii pentru care s-a stabilit o măsură de protecție specială, precum și mamele protejate în centre maternale, *s-a îndepărtat de la principiul egalității enunțat în Legea educației*, iar în cadrul acestei categorii de persoane, pentru copiii cu handicap infectați cu HIV sau bolnavi de SIDA, cuantumul sumelor necesare acordării drepturilor prevăzute la alin. (1) se majorează cu 50% în raport cu sumele acordate.

Tot în cadrul acestei opinii, a fost evocat Ordinul nr. 762/1992 pentru aprobarea criteriilor medico-psihosociale pe baza cărora se stabilește încadrarea în grad de handicap, pentru a se afirma că, în analiza gradului de handicap, în cazul sindromului imunodeficiar cronic dobândit *se acordă grad de handicap pentru infecția HIV chiar dacă nu există alte afecțiuni care pot conduce la acordarea unui grad de handicap*. Astfel, legiuitorul nu mai era necesar să precizeze, între virgule „infectați cu HIV sau bolnavi de SIDA”, dacă intenționa ca în toate cazurile în care s-a stabilit o măsură de protecție specială, pentru un copil cu handicap, să acorde procentul de 50%. În situația în care unui copil i s-a stabilit gradul de handicap printr-un certificat emis în condițiile Legii nr. 448/2006 și Ordinului nr. 762/1992, beneficiază de toate drepturile prevăzute de acest act normativ, precum și de drepturile prevăzute de art. 129 alin. (1) din Legea nr. 272/2004, iar dacă un asemenea copil este infectat cu HIV sau este bolnav de SIDA, beneficiază și de majorarea de 50% de la alin. (3).

În fine, s-a mai afirmat că dacă un copil este infectat cu HIV sau este bolnav de SIDA, *dar nu are emis un certificat de handicap*, atunci beneficiază de majorarea de 50% în discuție, întrucât *în sindromul imunodeficiar cronic dobândit se acordă grad de handicap pentru infecția HIV, chiar dacă nu există alte afecțiuni care pot conduce la acordarea unui grad de handicap*.

Analizând acest argument final, se observă că este criticabil, fiind enunțat în susținerea unei interpretări ce se îndepărtează de voința reală a legiuitorului, în sensul că exclude de la beneficiul legii atât pe copiii cu un alt tip de handicap dintre cele prevăzute de art. 86 din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, altul decât handicapul de tip HIV/SIDA, precum îi exclude și pe copiii infectați cu HIV sau bolnavi de SIDA care, formal, nu au un certificat de încadrare în acest tip de handicap, așa cum se va arăta în continuare.

Astfel, trebuie observat că, în cadrul acestui argument, nu este valorizat cuvântul *handicap*, iar o interpretare care nu are în vedere fiecare cuvânt întrebuintat de legiuitor, nu poate fi considerată că redă adevărata voință a legiuitorului.

De aceea, la concluzia că un copil infectat cu HIV sau bolnav de SIDA, *care nu are emis un certificat de handicap*, beneficiază totuși de majorarea în discuție, se ajunge numai dacă se admite că voința legiuitorului a fost în sensul instituirii ei în favoarea tuturor categoriilor

enumerate textual de art. 129 alin. (3) din Legea nr. 272/2004, și anume *copiii cu handicap, infectați cu HIV sau bolnavi de SIDA*. Numai într-o astfel de interpretare, în sensul că sintagma ce redă categoriile de beneficiari cuprinde o *enumerare* a acestora, și nu o *explicitare* a sferei lor, redusă la copiii cu handicap de tip HIV/SIDA, aceștia din urmă pot beneficia de majorarea instituită de același text legal *fără a fi încadrați, prin certificat, într-un anume grad de handicap de acest tip (HIV/SIDA)*.

În sens diferit, dacă se admite că beneficiari ai majorării prevăzute de lege sunt numai copiii infectați cu HIV sau bolnavi de SIDA, atunci trebuie admis și că aceștia, în contextul normativ al sintagmei *copiii cu handicap, infectați cu HIV sau bolnavi de SIDA*, trebuie să facă parte, formal, din categoria gen – cea a *copiilor cu handicap*, cerința fiind impusă de legiuitor prin utilizarea cuvântului *handicap* și putând fi considerată numai dacă se prezintă un certificat de încadrare în handicapul de tip HIV/SIDA. În cazul în care nu este prezentat un astfel de certificat, cerința nu poate fi considerată îndeplinită doar pentru că, așa cum s-a susținut în opinia formatorului INM, anterior expusă, *în sindromul imunodeficiar cronic dobândit se acordă grad de handicap pentru infecția HIV, chiar dacă nu există alte afecțiuni care pot conduce la acordarea unui grad de handicap*, pentru bunul motiv că acordarea unui grad de handicap, de lege lata, nu poate fi făcută decât prin intermediul unui certificat emis în acest scop, în condițiile legii. În consecință, nefiind prezentat un certificat de încadrare într-un grad de handicap de tip HIV/SIDA, deși acesta trebuie considerat o cerință impusă de utilizarea în textul legii a cuvântului *handicap*, copilul infectat cu HIV sau bolnav de SIDA nu ar avea acces la majorarea în discuție sau, primind majorarea, beneficiul acesteia s-ar întemeia pe o interpretare ce nu a luat în considerare un cuvânt folosit de legiuitor, lipsind, astfel, de orice rațiune, cuvântul *handicap*, rezultate ce se consideră, deopotrivă, contrare regulilor de interpretare și, prin aceasta, voinței legiuitorului.

În continuare, trebuie admis că nici Ordinul comun nr. 762/1992/2007 al Ministrului Muncii și al Ministrului Sănătății nu poate susține argumentul criticat, în primul rând, pentru că nu este aplicabil în cazul copiilor, acestora fiindu-le aplicabil Ordinul comun nr. 1306/1883/2016, emis pentru aprobarea criteriilor biopsihosociale de încadrare a copiilor cu dizabilități în grad de handicap și a modalităților de aplicare a acestora, iar într-un al doilea rând, pentru că, și admitând incidența sa, se constată că nu cuprinde o prevedere conform căreia, în sindromul imunodeficiar cronic dobândit se acordă grad de handicap pentru infecția HIV, *chiar dacă nu s-a desfășurat o procedură de încadrare în grad de handicap*.

Ambele ordine presupun, pentru acordarea gradului de handicap tip HIV-SIDA, o *solicitare a celui interesat în acest sens și o evaluare complexă*, în privința copiilor criteriile aplicabile prevăzând că, în cazul infecției HIV-boala SIDA, deficiența/afectarea funcțională se apreciază pe baza clasificării CDC Atlanta 1994 (clasificarea pediatrică – pentru copiii sub 15 ani și clasificarea pentru adolescenți și adulți – pentru copiii cu vârsta peste 15 ani).

În privința copiilor cu cerințe educaționale speciale, trebuie avut în vedere și Ordinul nr. 1.305 din 17 noiembrie 2016, prin care s-a aprobat metodologia pentru evaluarea și intervenția integrată în vederea încadrării copiilor cu dizabilități în grad de handicap, a orientării școlare și profesionale a copiilor cu cerințe educaționale speciale, precum și în vederea abilitării și reabilitării copiilor cu dizabilități și/sau cerințe educaționale speciale.

Definițiile înscrise în acest act normativ, susțin teza enunțată în decizia la care se referă acest comentariu, conform căreia, în interpretarea și aplicarea art. 51 alin. (2) din Legea nr. 1/2011, copiii și tinerii cu cerințe educaționale speciale beneficiază, pe de o parte, de asistență socială constând în asigurarea alocăției zilnice de hrană, a rechizitelor școlare, a cazarmamentului, a îmbrăcămintei și a încălțămintei în cuantum egal cu cel pentru copiii aflați în sistemul de protecție a copilului, adică în cuantum egal cu cel al sumelor necesare acordării drepturilor prevăzute la art. 129 alin. (1) din Legea nr. 272/2004, chiar dacă

privitor la aceștia nu s-a luat o măsură de protecție specială, iar pe de altă parte, în cazul în care copiii cu cerințe educaționale speciale sunt, în același timp, și copii cu handicap, ori infectați cu HIV sau bolnavi de SIDA, cuantumul sumelor necesare acordării drepturilor menționate se majorează cu 50% în raport cu sumele acordate, conform art. 129 alin. (3) din Legea nr. 272/2004, indiferent de tipul de handicap în care sunt încadrați și indiferent după cum copiii cu HIV/SIDA sunt sau nu încadrați în handicap.

Astfel, revenind la definițiile prevăzute de art. 5 din Ordinul nr. 1.305/2016, se constată că, în înțelesul acestui ordin, termenii și expresiile ce interesează în contextul normativ al dispozițiilor legale enunțate, au următoarele semnificații:

„c) *cerințele educaționale speciale* reprezintă necesități educaționale suplimentare, complementare obiectivelor generale ale educației, adaptate particularităților individuale și celor caracteristice unei anumite deficiențe/afectări sau dizabilități sau tulburări/dificultăți de învățare, precum și o asistență complexă (medicală, socială, educațională etc.). Asistența complexă fără necesități educaționale suplimentare nu definește CES;

e) *dizabilitatea* este un concept care cuprinde deficiențele/afectările, limitările de activitate și restricțiile de participare. Acest termen denotă aspectele negative ale interacțiunii dintre individul, copilul sau adultul care are o problemă de sănătate și factorii contextuali în care se regăsește, respectiv factorii de mediu și factorii personali. Aprecierea dizabilității se face prin aplicarea criteriilor biopsihosociale de încadrare în grad de handicap. *Termenul de dizabilitate este echivalent cu termenul de handicap, dar nu toți copiii cu dizabilități sunt încadrați în grad de handicap, acesta din urmă fiind acordat numai la solicitarea părinților/reprezentantului legal;*

m) *necesitățile educaționale suplimentare care definesc CES* reprezintă nevoi identificate și observate, în dinamica dezvoltării copilului, de cadrul didactic care lucrează direct cu copilul, profesorul itinerant și de sprijin, alte cadre didactice, personalul serviciului de evaluare și orientare școlară și profesională, precum și de medicul de specialitate care pune diagnosticul potențial generator de deficiență/afectare și/sau dizabilitate sau diagnosticul de tulburare/dificultate de învățare. (...) Deficiențele/Afectările, respectiv dizabilitățile care presupun necesități educaționale suplimentare sunt cele senzoriale, mintale, psihice și asociate, precum și dizabilitățile fizice – motorii și neuromotorii – care împiedică scrisul în mod permanent. *Deficiențele/Afectările, respectiv dizabilitățile somatice și HIV/SIDA nu presupun necesități educaționale suplimentare, la fel și bolile rare fără tulburări psihice;*”

Așadar, copilul cu cerințe educaționale speciale nu este, în mod necesar, și încadrat în grad de handicap, iar *deficiențele/afectările, respectiv dizabilitățile somatice și HIV/SIDA nu presupun, în mod automat, necesități educaționale suplimentare.*

De aceea, legiuitorul a subliniat distinct beneficiarii drepturilor reglementate la art. 51 alin. (2) din Legea nr. 1/2001 și la art. 129 alin. (1) și alin. (3) din Legea nr. 272/2004, în interpretarea căroră, pornind de la ipoteza că solicitantul beneficiului legii este un copil cu cerințe educaționale speciale, trebuie admise ca posibile următoarele situații:

– pe temeiul art. 51 alin. (2) din Legea nr. 1/2001, copilul cu cerințe educaționale speciale la care se referă acest text, care nu este, în același timp, copil cu handicap, ori infectat cu HIV sau bolnav de SIDA, beneficiază de asistența socială având conținutul prevăzut de acest text legal *în cuantum egal* cu cel pentru copiii aflați în sistemul de protecție a copilului, în alte cuvinte, egal cu cel acordat subiectelor la care se referă art. 129 alin. (1) din Legea nr. 272/2004 – copiii și tinerii pentru care s-a stabilit o măsură de protecție specială, indiferent dacă față de copilul cu cerințe educaționale speciale s-a luat sau nu o astfel de măsură;

– dacă acest beneficiar se află, concomitent, și în situația de a fi copil cu handicap, ori este infectat cu HIV sau este bolnav de SIDA, trebuie să beneficieze și de majorarea cu 50% a drepturilor acordate conform art. 129 alin. (1) din Legea nr. 272/2004, pe temeiul celui de al